

Надання паліативної допомоги дорослому і дитячому населенню за законодавством України та зарубіжних держав

enjoyment of the rights by palliative patients. Attention has been drawn to the fact that PC is not always free, which follows from the analysis of Part 2 of Art. 35–4 of the Law of Ukraine «Fundamentals of the legislation of Ukraine on health care», and only when referring. The Fundamentals clearly regulate the conditions under which PC can be free of charge: 1) in the presence of a referral to a health care institution in which the patient was provided with secondary or tertiary care; 2) an agreement shall be entered into with the referring health care institution of the National Health Service of Ukraine. However, the List of Primary Care Services Annex №1 to the Primary Care Procedure states that a primary care physician has the right to refer patients in accordance with medical indications for PC to an extent that does not fall beyond primary care.

It has been suggested to make changes to the following legislative provisions: 1) Art. 35–4 of the Fundamentals: patients should be entitled to free PC if they have a referral from a primary care physician; 2) Art. 35–4 of the Fundamentals and the Procedure for referring patients to health care institutions and individuals-entrepreneurs who in the manner prescribed by law have received a license to conduct business in medical practice and provide medical care of the appropriate type, approved by the Order of the Ministry of Health of Ukraine from 28.02.2020 №586 to secure the right to receive free PC without referral.

The research was carried out in accordance with the principles of the Helsinki Declaration. The study protocol was approved by the Local Ethics Committee of the participating institution. The informed consent of the patient was obtained for conducting the studies.

No conflict of interests was declared by the author.

Keywords: *palliative care, referral, doctor, patient, human rights.*

УДК 347.151.5

Н. В. Князевич

Правовий статус надавачів паліативної та хоспісної допомоги

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

INTERNATIONAL JOURNAL REHABILITATION AND PALLIATIVE MEDICINE. 2023. 1 (8): 69-70; DOI 10.15574/IJRPM.2023.8.69

Медична реформа в Україні призвела до низки змін у системі охорони здоров'я. Не в останню чергу це стосується паліативної та хоспісної допомоги. Нові нормативно-правові акти дещо змінюють правовий статус надавачів допомоги такого виду медичної допомоги, а тому ця проблема потребує вивчення. Модернізація чинного законодавства відбулася шляхом ухвалення наказу Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України «Про удосконалення організації надання паліативної допомоги в Україні» від 04.06.2020 №1308 (далі – Наказ) [2]. Наказ містить ряд важливих нововведень, які ґрунтовно впливають на організацію і процес надання паліативної та хоспісної допомоги пацієнтам, а також визначення правового статусу надавачів цієї допомоги.

Найперше слід зазначити, що Наказ вводить поняття «лікар паліативної медицини», якого раніше не було. Проте актуальним залишається питання підготовки спеціалістів цього профілю. Згідно з Наказом існують вимоги до фахівців із медичною освітою, які пройшли підготовку з паліативної допомоги відповідно до вимог МОЗ України, проте відсутні положення, які б регулювали підготовку саме «лікарів паліативної медицини». Станом на сьогодні в Україні існує лише один вищий навчальний заклад, на базі якого лікарі можуть пройти курси тематичного удосконалення з питань паліативної та хоспісної медицини (Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика), проте він не може забезпечити потреби підготовки кадрів для закладів паліативної медицини всієї України [1].

Проблемою є також і питання фінансового забезпечення функціонування паліативної медицини. Відповідно до Наказу, паліативний пацієнт може перебувати на амбулаторному чи стаціонарному лікуванні протягом терміну, визначеного членами мультидисциплінарної команди. Проте недостатній рівень фінансування системи охорони здоров'я в Україні загалом не дає змоги забезпечити адекватні кошти для цього виду медичної допомоги. Високі витрати на надання паліативної допомоги можуть зробити її неможливою через нестачу коштів. Тому необхідно розв'язати цю проблему, не порушуючи принципів медичної етики та основоположних прав людини, при цьому забезпечивши можливість функціонування паліативної медицини. Також важливим аспектом є і регулювання повноважень та порядку роботи надавачів паліативної допомоги відповідно до економічних можливостей [3].

Надання паліативної допомоги дорослому і дитячому населенню за законодавством України та зарубіжних держав

Проблеми виникають і під час визначення того, хто є надавачами первинної паліативної допомоги. Новий Наказ не містить положень з його регулювання, існують положення, які вказують на повноваження лікуючого лікаря з призначення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, відповідно до вимог чинного законодавства та галузевих стандартів. Проте документ не визначає, хто саме підпадає під визначення «лікуючий лікар». Згадані вище повноваження мають і сімейні лікарі, а це означає, що вони також можуть визначати паліативний статус пацієнтів. Таким чином, статус паліативного може отримати будь-який пацієнт, який уклав декларацію з сімейним лікарем. Тому необхідно ввести показники надання паліативної допомоги в критерії оцінки якості первинної медичної допомоги [2,3].

Наказ визначає також і склад мультидисциплінарних команд, які надаватимуть загальну та спеціалізовану паліативну допомогу. До їх складу мають входити медичні спеціалісти, соціальні працівники та робітники, психологи, юристи, священнослужителі, волонтери та інші фахівці за потреби. Їх склад залежить від стану та потреб пацієнта, обсягів допомоги, розміру території обслуговування. Члени мультидисциплінарних команд мають володіти необхідними для надання паліативної допомоги знаннями та вміннями. Залучення волонтерів, їх кількість, реєстрація та оцінка роботи має здійснюватися координатором – відповідальним спеціалістом закладу охорони здоров'я, який надає паліативну допомогу.

Отже, правовий статус надавачів паліативної та хоспісної допомоги оновився відповідно до останньої зміни законодавства на підставі ухваленого наказу від 04.06.2020 №1308. Проте актуальною залишається проблема доопрацювання та доповнення існуючої нормативно-правової бази, виправлення недоліків, які містяться в чинному законодавстві, розв'язання проблем підготовки лікарів паліативної медицини тощо. Ці питання є необхідною складовою підвищення уваги законодавців до проблеми правового врегулювання надання паліативної та хоспісної допомоги загалом, та визначення юридичного статусу її надавачів, зокрема.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

Ключові слова: паліативна медицина, паліативна допомога, хоспісна допомога, правовий статус, законодавство.

Legal status of palliative and hospice care providers

N. V. Kniazevych

Taras Shevchenko Kyiv National University, Ukraine

The paper examines the current legal status of palliative and hospice medicine providers. The latest changes in Ukrainian legislation regulating issues in this area are considered. The main advantages and disadvantages of the regulatory framework are identified. The problems of training and training of medical specialists in palliative medicine are analyzed. The influence of the financial factor on the possibility of providing palliative care by medical professionals in accordance with the requirements of current legislation is studied. The problem of functioning of Primary, general and specialized palliative medicine in Ukraine in accordance with the laws regulating it is investigated. The issues of determining the composition and powers of multidisciplinary teams and their responsibilities are analyzed. Recommendations are given for solving these problems.

No conflict of interests was declared by the author.

Keywords: palliative medicine, palliative care, hospice care, legal status, legislation.

References/Література

1. *Kafedra paliativnoi ta khospisnoi medytsyny. Natsionalna medychna akademiia pislidyplomnoi osvity imeni P. L. Shupyka. [Кафедра паліативної та хоспісної медицини. Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика]. URL: <https://nmapo.edu.ua/s/np/k/paliativnoi-ta-khospisnoi-medytsyny>.*
2. *MOZ Ukrainy. (2020). Nakaz Ministerstva okhorony zdorov'ia Ukrainy vid 04.06.2020 №1308 «Pro udoskonalennia orhanizatsii nadannia paliativnoi dopomohy v Ukraini». [МОЗ України. (2020). Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 04.06.2020 №1308 «Про удосконалення організації надання паліативної допомоги в Україні»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0609-20#Text>.*
3. *Tsarenko AV. (2020). Medyko-sotsialne obgruntuvannia systemy paliativnoi ta khospisnoi dopomohy v Ukraini. Avtoreferat dys. ... d.med.n. Kyiv: 43. [Царенко АВ. (2020). Медико-соціальне обґрунтування системи паліативної та хоспісної допомоги в Україні. Автореферат дис. ... д.мед.н. Київ: 43].*